

پیامدهای جهانی جنگ در فلسطین اشغالی

احسان لطیفی

خبرنگار

این روزها تراژدی قتل و عام مردم مظلوم غزه اولین دغدغه در ذهن مردم است. مادر اینجباحث مختصری از پیامدهای اقتصادی احتمالی را ارائه می‌کنیم؛ البته باید در نظر داشت که اکنون عدم قطعیت شدیدی در مورد اوضاع جاری در سرزمین‌های اشغالی و فراتر از آن وجود دارد. پیامدهای بحران به گسترده‌گی و مدت جنگ، تنش‌های ژئوپلیتیکی مرتبط و احتمال گسترش آن در جبهه‌های جدید بستگی دارد. در حالی‌که بازارهای مالی تاکنون واکنش عمده‌ای نداشته‌اند، خطرات تشدید و گسترش درگیری‌ها اهمیت داشته و پیامدهای بالقوه آنها می‌توانند به ویژه برای کشورهای منطقه شدید باشد.

بازارهای انرژی

از منظر اقتصاد جهانی، انرژی مهم‌ترین موضوع در کوتاه‌مدت است. قیمت نفت در زمان حمله حماس به رژیم صهیونیستی از قبل افزایش یافته بود و این تحولات احتمال اختلال در عرضه را افزایش می‌دهد (به ویژه اگر کشورهای تولیدکننده نفت در منطقه نیز درگیر این بحران شوند) و به طور کلی اضطراب بازار را افزایش می‌دهد. اگرچه حتی به نظر نمی‌رسد که تولید نفت تحت تاثیر جنگ غزه قرار گرفته باشد، اما از آغاز جنگ تاکنون، قیمت نفت حدود پنج دلار در هر بشکه افزایش یافته است. از آنجایی که برآوردهای صندوق بین‌المللی پول نشان می‌دهد افزایش ۱۰ درصدی قیمت نفت می‌تواند رشد جهانی اقتصاد را تا ۰٫۱۵ درصد کاهش دهد، شوک‌های عرضه نفت بر فعالیت‌های اقتصادی کشورهای واردکننده انرژی و به‌طور کلی تر، بر اقتصاد جهانی تاثیرگذار خواهد بود. واردکنندگان نفت در اقتصادهای نوظهور در حال توسعه (مانند پاکستان)، در حال حاضر با یک آینده اقتصادی چالش‌برانگیزی روبه‌رو هستند. احتمال بروز اختلال در عرضه گاز نیز ممکن است و ما شاهد فشار صعودی بر قیمت گاز اروپا بودیم (چند توقف تولید در میدان گازی تامار فلسطین اشغالی دیده شده است). افزایش تنش‌ها در خاورمیانه می‌تواند در تامین گاز اروپا از کشورهای منطقه نیز بازتاب داشته باشد. علاوه‌بر تاثیر منفی شوک‌های قیمت انرژی بر فعالیت‌های اقتصادی، افزایش قیمت انرژی کار بانک‌های مرکزی در سراسر جهان برای بازگرداندن تورم به نرخ هدف را پیچیده‌تر می‌کند. برآوردهای صندوق بین‌المللی پول نشان می‌دهد افزایش ۱۰ درصدی قیمت نفت می‌تواند در سطح جهانی، تورم را ۰٫۴ درصد افزایش دهد.

ریسک‌گریزی جهانی

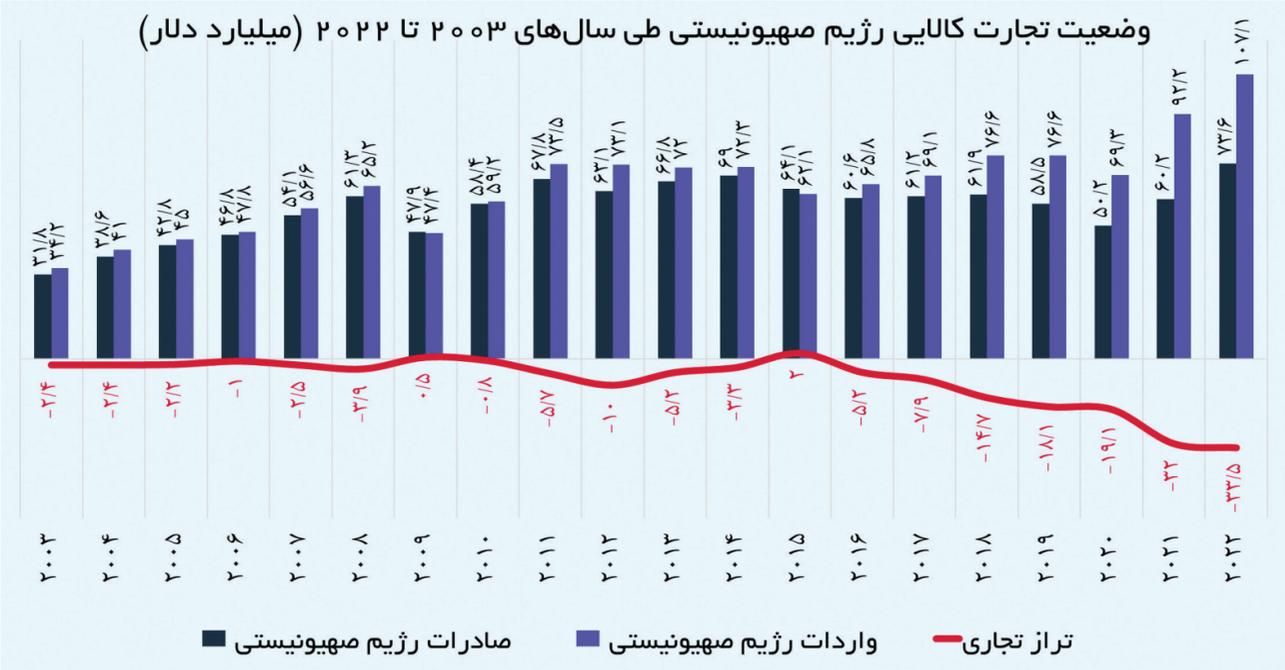
افزایش تنش‌های ژئوپلیتیکی عموماً بر جو و هیجانات بازار جهانی تاثیر می‌گذارد، نرخ بازدهی اوراق قرضه دولتی درازمدت افزایش یافته و فشار صعودی بیشتری بر دلار وارد می‌کند. انقباضات بعدی آن در این شرایط مالی جهانی می‌تواند عواقب شدیدی برای اقتصادهای آسیب‌پذیر داشته باشد. در این میان، چندین بازار نوظهور و اقتصادهای در حال توسعه وجود دارند که قبلاً با مشکلات بدهی خارجی و از دست دادن اعتماد سرمایه‌گذاران بین‌المللی مواجه بوده‌اند. علاوه‌بر تاثیر در بازارهای مالی، افزایش تنش‌ها و احتمال اقدامات نظامی در خارج از خاورمیانه می‌تواند به‌طور کلی بر اعتماد و در نتیجه بر تقاضای کل تاثیر بگذارد. طی دو هفته گذشته واکنش‌های بازار مالی از کاهش بسیار ملایم قیمت سهام در بازارهای جهانی و افزایش اندک نرخ بازدهی اوراق قرضه دولتی درازمدت آسیب دیده است. نرخ‌های بهره بلندمدت ایالات متحده که معمولاً با افزایش تمایل به کاهش ریسک کاهش می‌یابد، افزایش یافته‌اند که احتمالاً منعکس‌کننده نگرانی‌هایی از فشار قیمت‌های بالای انرژی بر فشارهای تورمی است و در نتیجه منجر به سیاست‌های پولی سخت‌تر از جانب بانک‌های مرکزی می‌شود. اما این خطر همچنان وجود دارد که افزایش نرخ بازدهی و تشدید درگیری‌ها باعث واکنش بدبینانه‌تری در میان بازیگران بازارهای مالی شود.

چشم‌انداز منطقه‌ای

اقتصاد صهیونیست‌ها به لطف تزریق ۳۰ میلیارد دلار ذخایر ارزی به بازار، تاکنون ظاهراً مقاومت خوبی در برابر فشارها و عوامل بیرونی و درونی داشته و در گذشته نیز انعطاف‌پذیری قابل توجهی در دوره‌های نزاع و جنگ نشان داده است؛ چراکه اقتصاد این رژیم از زمان بحران مالی جهانی ۲۰۰۸ با سرعتی مناسبی رشد کرده است (به‌طور متوسط ۴٫۲ درصد و با سرنساره ۲٫۲ درصد)، و تولید ناخالص داخلی آن در سال ۲۰۲۲ با ۰۰۰ میلیارد دلار (۵۴ هزار دلار سرنساره) فراتر رفته است. رژیم صهیونیستی در میان اقتصادهایی است که به اندازه بیش از ۳۰ درصد تولید ناخالص داخلی اش (۲۰۰ میلیارد دلار) منابع ارزی خارجی دارد. با وجود این صهیونیست‌ها بابت عوامل مختلفی از جمله تاثیر سیخ نظامی عمومی بر عرضه نیروی کار، کاهش گردشگری و تاثیر افزایش نگرانی‌های امنیتی بر نیازهای هزینه‌های عمومی، سرمایه‌گذاری و جریان سرمایه، تحت تاثیر این جنگ قرار گرفته است. شیکل (واحد پول اسرائیل) که در ماه‌های قبل از حملات به نگرانی‌های مربوط به جنجال‌های اصلاحات قضایی کابینه نتانیاو تضعیف شده بود، از اوایل اکتبر تاکنون حدود پنج درصد از نظر اسمی کاهش یافته و بانک مرکزی صهیونیست‌ها از طریق برنامه‌های مانند فروش ذخایر ارزی تا سقف ۳۰ میلیارد دلار، اقداماتی برای تثبیت بازارهای مالی انجام داده است.

سایر کشورهای منطقه وضعیت ضعیف دارند. لبنان همچنان گرفتار یک بحران مالی شدید است و از سال ۲۰۱۸، تولید ناخالص داخلی آن بیش از ۵۰ درصد کاهش یافته است. اردن بدهی خارجی بالایی دارد (بدهی‌های خارجی خالص آن بیش از ۱۱۰ درصد تولید ناخالص داخلی آن است) و درگیری‌های منطقه‌ای مداوم می‌توانند ضریبات شدیدی بر ثبات داخلی و گردشگری که منبع مهم ارز خارجی آن است، داشته باشد. مصر نیز به‌طور مشابه به جریان گردشگری برای جذب ارز متکی بوده و با چشم‌انداز اقتصادی دشوار، با افزایش نرخ بهره بدهی‌های خارجی و فشار بر نرخ ارز به شدت مدیریت شده‌اش، مواجه است. همچنین وضعیت اقتصادی غزه با نیازهای کوتاه‌مدت زیاد به کمک‌های اضطراری و آینده دلهره‌آور برای بازسازی و فعالیت‌های اقتصادی، آبی، به‌طور کلی بسیار ضعیف‌تر از سایرین است. البته فروپاشیدن امیدها برای عادی سازی پایدار روابط اسرائیل با همسایگان عرب و کاهش تنش‌های منطقه‌ای، خبر بدی برای پروژه‌های بلندپروازانه کشورهای خاورمیانه همچون عربستان، قطر، امارات و حتی برای کشورهای فراتر از منطقه خاورمیانه است.

اقتصاد اسرائیل تا پایان سال میلادی جاری ۱۱ درصد کوچک می‌شود تجارت ۱۱ میلیارد دلاری ترکیه و آذربایجان با صهیونیست‌ها

واردات رژیم صهیونیستی

صادرات رژیم صهیونیستی

به آمریکا صادر شده، ۶۴ درصد به چین، ۵۴ درصد به هند، ۲۳ درصد به انگلستان، ۳٫۵ درصد به ایرلند، ۳٫۳ درصد به هلند، ۳٫۲ درصد به ترکیه، ۲٫۸ درصد به بلژیک، ۲٫۶ درصد به برزیل و آلمان، ۲٫۵ درصد به فرانسه و ۲٫۲ درصد به هنگ‌کنگ بوده است.

کشورهای اسلامی در صدر

مبادلات نفتی با صهیونیست‌ها

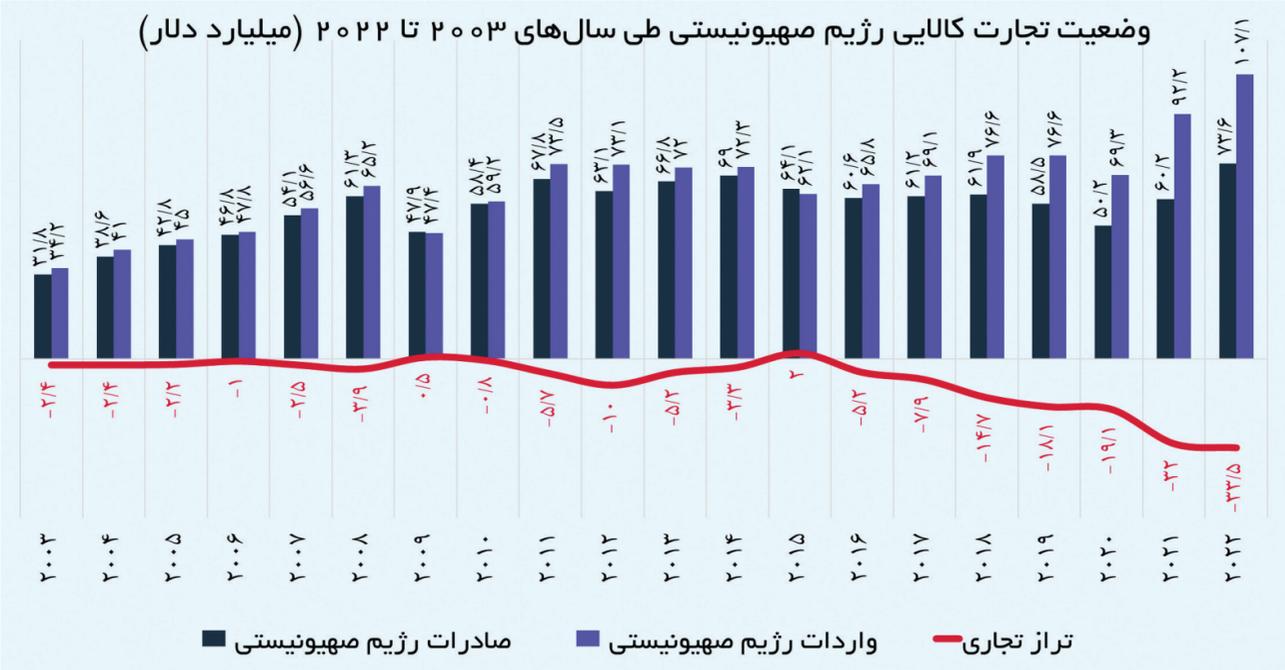
آنطور که مشخص شد نفت و اقلام نفتی در صدر واردات صهیونیست‌ها قرار دارد. براساس گزارش موسسه مشاوره انرژی SoluTiEn، بخش عمده واردات صهیونیست‌ها مربوط به نفت خام و به میزان ۸ هزار بشکه است که توسط کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اسلامی یعنی آذربایجان و قزاقستان و از مسیر بندر جیحان ترکیه تامین می‌شود. از سوی دیگر رژیم صهیونیستی از درگاه‌های اصلی تامین انرژی گاز مصر و اردن است؛ مبتنی بر قرارداد ۱۵ ساله‌ای که میان اردن و رژیم صهیونیستی در سال ۲۰۱۶ منعقد شده تامین ۶۰ درصد گاز مصرفی این کشورها بر عهده اسرائیل است. آمار واردات تبادل تجاری صهیونیست‌ها با کشورهای اسلامی نیز نشان می‌دهد ترکیه طی ۱۰ سال گذشته در حدود ۱۱ میلیارد لیتر سوخت که عمدتاً از گازوئیل تشکیل می‌شود از صهیونیست‌ها به ارزش پنج میلیارد دلار وارد کرده است. نیجریه و گابن از اعضای اوپک دیگر مبادی اصلی واردات نفت را تشکیل می‌دهند. در مجموع ۴۰ درصد از سبد انرژی مصرفی در رژیم صهیونیستی به نفت وابسته است. با گسترش اختلافات میان دولت مرکزی و دولت محلی کردستان عراق که منجر به توقف صادرات نفت این منطقه به صهیونیست‌ها در سال جاری شد مصر و اریل به مبادی وارداتی نفت رژیم صهیونیستی اضافه شدند. در این گزارش نیز آمده است که پس از عادی‌سازی روابط مصر به عنوان اولین کشور اسلامی با صهیونیست‌ها از سال ۲۰۰۵ و طی قرارداد ۲۰ ساله صادرات گاز این کشور به صهیونیست‌ها آغاز اما به دنبال وقوع انقلاب سیاسی در مصر از سال ۲۰۱۲ متوقف شد. با کشف ذخایر گازی در آب‌های مدیترانه جریان گاز در خط لوله EMG معکوس و مصر از سال ۲۰۱۹ به واردکننده گاز از صهیونیست‌ها تبدیل شد؛ به گونه‌ای که در حال حاضر سالانه پنج میلیون متر مکعب معادل هشت درصد از کل مصرف مصر از خط لوله EMG به مصر صادر می‌شود. گزارش مذکور مدعی است با امضای تفاهنامه میان کمیسیون اروپا رژیم صهیونیستی و مصر برای صادرات گاز به اروپا احداث خط لوله ۶۵ کیلومتری Ramat Hova به Nitzana در دستور کار قرار گرفته است تا سالانه شش میلیارد مترمکعب گاز بیشتری از ذخایر گازی سرزمین‌های اشغالی به مصر ارسال و روانه بازار اروپا شود.

کاهش ۶۰ درصدی سرمایه‌گذاری خارجی

تبعات قتل و عام وحشیانه مردم مظلوم غزه تا اینجا با واکنش گسترده‌ای از سوی مردم جهان (نه دولت‌ها) روبه‌رو شده است. مشارکت بالای معترضان به نسل‌کشی صهیونیست‌ها در جنگ‌ها اخیر به هیچ قابل مقایسه با دوره‌های قبل نیست. بسیاری از پژوهشگران می‌گویند این اتفاقات وجهه نداشته رژیم صهیونیستی را نیز از بین خواهد برد و این رژیم بیش از پیش در نزد افکار عمومی جهان منفور خواهد شد. اما این صرفاً ظاهر و پوسته ماجراست. آمار و ارقام نشان می‌دهد به دنبال تشدید درگیری‌ها در فلسطین اشغالی اقتصاد صهیونیست‌ها از ناحیه سرمایه‌گذاری خارجی نیز آسیب پذیر شده است. در این خصوص، گزارش اخیر وزارت دارایی صهیونیست‌ها حاکی از کاهش ۶۰ درصدی میزان سرمایه‌گذاری خارجی در سه‌ماهه نخست سال ۲۰۲۳ دارد؛ بر این اساس سرمایه‌گذاری خارجی در طی سه‌ماهه نخست به ۲۶ میلیارد دلار رسیده که این عدد در مقایسه با مدت مشابه در سال ۲۰۲۲ از ۲۰۲۰، حدود ۶۰ درصد کاهش نشان می‌دهد. این گزارش اشاره می‌کند آمار سرمایه‌گذاری‌های خارجی و تعداد استارت‌آپ‌های صهیونیست‌ها که به شرکت‌های سرمایه‌گذاری خارجی واگذار شده‌اند رو به افول است.

گزارش منتشرشده از سوی وزارت دارایی صهیونیست‌ها نشان می‌دهد سرمایه‌گذاری‌های خارجی و توافقنامه‌های تجاری صهیونیست‌ها در سراسر جهان در سال ۲۰۲۲ و سه‌ماهه ابتدایی سال ۲۰۲۳ هم در تعداد قراردادها و هم در تعداد سرمایه‌گذاران به یک‌سوم کاهش پیدا کرده است. البته همه اینها مربوط به قبل از درگیری‌های اخیر صهیونیست‌ها با غزه است که در آن حماس به طرز شگفت‌انگیزی وجهه امنیتی صهیونیست‌ها را با طوفان القصی در هم کوید و شکست‌ناپذیری سیستم امنیتی این کشور را مورد تردید قرار داد. همچنین گزارش‌ها نشان می‌دهد، میانگین تراکنش‌های راگذاری استارت‌آپ‌ها به شرکت‌های بین‌المللی در سه‌ماهه اول سال ۲۰۲۳ تقریباً ۸۰ درصد کاهش یافته و این عدد از حدود ۳۰۷ میلیون دلار در مدت مشابه در سال‌های ۲۰۲۰ و ۲۰۲۲ به ۵۶ میلیون دلار کاهش یافته است. وزیر دارایی صهیونیست‌ها هفته پیش اعتراف کرد که اوضاع اقتصاد ما آنطور که انتظار داشتیم خوب نیست. اسموتز تیچ در مقدمه گزارشش که توسط آبرامسون در مورد روندهای کلان اقتصادی رژیم صهیونیستی ویرایش و به کمیته مالی کنست ارائه کرد نوشت که اقتصاد این کشور قوی است اما اضافه کرد که تورم وخیم‌تر از آن چیزی است که در زمان ارائه بودجه انتظار داشتیم.

وضعیت اقتصادی اسرائیل تا پایان سال میلادی جاری ۱۱ درصد کوچک می‌شود تجارت ۱۱ میلیارد دلاری ترکیه و آذربایجان با صهیونیست‌ها

واردات رژیم صهیونیستی

صادرات رژیم صهیونیستی

سقوط ارزش «شکل» واحد پول اسرائیل

از زمان شروع عملیات «طوفان الاقصی» در ۷ اکتبر، واحد پول رژیم صهیونیستی- شکل - به دلیل عوامل ناشی از جنگ با غزه نظیر خروج سرمایه، افزایش احتمال تداوم جنگ و گسترش ابعاد آن سقوط قابل توجهی کرده است. بر این اساس هرچند بانک مرکزی صهیونیست‌ها تلاش کرده با تزریق ۳۰ میلیارد دلار ذخایر ارزی از افت بیشتر ارزش شکل جلوگیری کند اما این نرخ با تجربه یک روند کاهشی از ۰٫۲۶ دلار با ۰٫۵۳ درصد کاهش به ۰٫۲۴ دلار نزول پیدا کرده است. نرخ برابری این ارز در برابر دلار آمریکا این نرخ اواخر سال ۲۰۲۱ حدود ۰٫۲۳ بود، یعنی هر سه شکل نزدیک به یک دلار ارزش داشت ولی این روزها هر دلار با کمی بیش از چهار شکل برابری می‌کند و تقریباً معادل ۱۲ هزار و ۵۰۰ تومان است.

اقتصاد صهیونیست‌ها ۱۱ درصد کوچک می‌شود

آژانس‌های رتبه‌بندی اعتباری فیچ و مودیز نیز ریسک اوراق قرضه صهیونیست‌ها را افزایش دادند. بانک مرکزی این رژیم نیز در پی افزایش برآورد خود از کسری بودجه و بدهی‌های دولت به دلیل هزینه‌های جنگ، پیش‌بینی خود را از رشد اقتصادی سال ۲۰۲۳ از ۳ درصد پیشین به ۲٫۳ درصد کاهش داد. کاهش ۰٫۷ واحد درصدی رشد تولید ناخالص داخلی ۵۲۰ میلیارد دلاری صهیونیست‌ها، معادل ۳٫۶۴ میلیارد دلار خواهد بود. این افت به دلیل کاهش تقاضا در بخش‌هایی مانند ساخت‌وساز، کشاورزی و گردشگری رخ خواهد داد، همچنین با فراخوانی بخشی از نیروی کار به عنوان نیروی ذخیره ارتش به جنگ و نیز از میان رفتن بخشی از نیروی کار در جنگ و خروج کارگران مهاجر از کشور فعالیت کسب‌وکارها کاهش می‌یابد. بلومبرگ در این باره نوشته به دلیل جنگ صهیونیست‌ها علیه غزه و اصلاحات قضایی کابینه بنیامین نتانیاو، واحد پول اسرائیل به بدترین ارز در میان ارزهای جهانی در سال جاری تبدیل شده است. این گزارش نشان می‌دهد شکل اسرائیل در سال جاری ۱۴ درصد از ارزش خود را در برابر دلار از دست داده و به دلیل رویگردانی سرمایه‌گذاران از دارایی‌های رژیم صهیونیستی، شکل بدترین ارز در میان سایر ارزها به‌شمار می‌رود. علاوه‌بر این پیش‌بینی اقتصادی بانک جی‌پی مورگان نیز نشان می‌دهد اقتصاد رژیم صهیونیستی تا سه‌ماهه انتهایی سال جاری ۱۱ درصد کوچک‌تر می‌شود.

افزایش بدهی‌های کابینه نتانیاو

بانک مرکزی رژیم صهیونیستی در تازه‌ترین گزارش خود به خسارات سنگین جنگ غزه به اقتصاد این رژیم اشاره کرده است. در گزارش منتشرشده از این بانک حجم بدهی‌های کابینه رژیم صهیونیستی در سال جاری ۶۲ درصد تولید ناخالص داخلی پیش‌بینی‌شده که گفته می‌شود این میزان از سال آینده به ۶۵ درصد تولید ناخالص داخلی نیز خواهد رسید. بانک مرکزی صهیونیست‌ها می‌گوید تورم در این کشور افزایش یافته و قدرت خرید مردم را کاهش داده است. علاوه‌بر این مبتنی بر گزارش مردم بحث این بانک قبل از عملیات طوفان الاقصی پیش‌بینی کرده بود که تولید ناخالص داخلی این رژیم ۲۳ درصد در سال ۲۰۲۳ و ۸۰٫۲ درصد در سال ۲۰۲۴ رشد را به ثبت برساند. این بانک پیش‌بینی کرده بیشترین تاثیر مستقیم جنگ فعلی بر اقتصاد رژیم صهیونیستی مربوط به سه‌ماهه جاری باشد. رژیم صهیونیستی علاوه‌بر هزینه ۳۸ میلیون دلاری بخش صنعت، ۲۴۶ میلیون دلاره ازای هر روز برای جنگ با غزه هزینه می‌کند. از سوی دیگر نیز انتظار می‌رود تاثیر جنگ در ضعف بخش مصرف خصوصی به دلیل کاهش تقاضا و محدودیت در عرضه منعکس شود. مصرف خصوصی ۵۰ درصد رشد اقتصادی رژیم صهیونیستی را تشکیل می‌دهد. شاخص اصلی میهار در تل آویر از فتمن اکتبر ۱۱ درصد به ۱۱ درصد کاهش یافته است. درحالی‌که ارزش شکل هم به پایین‌ترین سطح خود از سال ۲۰۱۲ رسیده است. کارشناسان معتقدند روند صعودی ریسک سرمایه‌گذاری در مناطق اشغالی تاثیرات منفی خود را در اقتصاد برجای خواهد گذاشت و اگرچه اندازه‌گیری میزان تاثیر جنگ بر اقتصاد رژیم صهیونیستی با توجه به بی‌مورد مدت تداوم جنگ شفاف نیست اما کابینه نتانیاو به‌طور بی‌سابقه‌ای در حدود ۳۵۰ هزار سرباز ذخیره را فراخوانده است.

وقوع جنگ میان صهیونیست‌ها و غزه به واسطه استفاده از تجهیزات پیشرفته هزینه‌زایی بالایی دارد و شبکه پدافند هوایی رژیم صهیونیستی هزینه بسیار زیادی را بر دستگه‌های امنیتی و دولت تحمیل کرده است. به این ترتیب سامانه پدافند هوایی گنبد آهنین در سه هفته ابتدایی جنگ ۵۰۰ میلیون دلار در محل موشک‌های رهگیر تأمیر هزینه کرده است. ایالات متحده آمریکا در راستای حمایت از اسرائیل اقداماتی کرده است؛ به‌گونه‌ای که بایدن طی اقدامی خواستار کمک مالی ۱۲ میلیارد دلاری به اسرائیل از کنگره شد. فراخوان نیروهای ذخیره به خدمت با حکم ۸ دومین بار است که توسط صهیونیست‌ها اعلام می‌شود. بر این اساس نیروهای ذخیره موظفند طی مدت حداکثر ۴۴ ساعت خود را به ارتش معرفی کنند و تا مدت نامشخصی در آنجا بمانند. این موضوع با توجه به فراخوانده شدن افراد از مشاغل بخش‌های مختلف که بنا به اعلام این دولت در حدود ۳۵۰ هزار سرباز معادل ۸ درصد کل نیروی کار این کشور است، اقتصاد رژیم صهیونیستی را به واسطه کمبود نیروی انسانی تحت تاثیر قرار خواهد داد.